

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

УДК 342:341.3

doi: <https://doi.org/10.33270/01211181.94>

Палюх А. Я. – кандидат технічних наук, доцент, докторант кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9856-9147>

Тенденції розвитку конституційно-правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури і спорту

Метою статті є визначення сучасних тенденцій розвитку конституційно-правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури і спорту та перспектив їх упровадження в Україні. Задля її досягнення було сформульовано такі **завдання**: визначити головні питання розвитку фізичної культури і спорту у світі; окреслити можливі шляхи вдосконалення конституційно-правового регулювання фізичної культури та спорту; запропонувати на підставі міжнародного досвіду шляхи вдосконалення державної політики у сфері фізичної культури і спорту. **Методологія**. Конституційно-правове регулювання державної політики у сфері фізичної культури та спорту є об'єктом тривалих наукових пошуків, які досліджують з часу виникнення перших держав, тому вони потребують виваженої методології. Вибір методологічного інструментарію має забезпечити системне вивчення сучасних тенденцій утвердження державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Конституційно-правові засади державної політики у сфері фізичної культури та спорту можуть бути раціонально та глибоко досліджені тільки за допомогою системи взаємозумовлених і взаємопов'язаних ієрархічними (вертикальними) й горизонтальними зв'язками методів. Методологія дослідження державної політики у сфері фізичної культури та спорту є комплексною системою взаємозалежних світоглядних методологічних підходів, методів і прийомів пізнання сутності та змісту державної політики у сфері фізичної культури та спорту, а також засад її утвердження та розвитку відповідно до міжнародних стандартів, національної практики та досвіду інших країн. Використання принципу системності під час дослідження конституційно-правового регулювання сфери фізичної культури та спорту передбачає забезпечення повноти такого дослідження, урахування всіх теоретико-методологічних і практично-прикладних аспектів цієї тематики. Застосування принципу системності також дало змогу здійснити дослідження інституційного механізму формування та реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту, а також встановлення між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими спортивними об'єднаннями правових зв'язків, зокрема функціональних. Порівняльно-правовий метод застосовано під час порівняння конституційно-правових засад державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні з відповідними тенденціями вдосконалення законодавства та практики інших держав, європейськими й міжнародно-правовими стандартами в цій сфері. Метод конституційного моделювання дав змогу напрацювати пропозиції та рекомендації з удосконалення законодавства у сфері фізичної культури та спорту й на підставі іноземного досвіду розробити шляхи розвитку державної політики в зазначеній сфері. **Наукова новизна** полягає у формуванні теоретико-методологічних засад удосконалення конституційно-правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури та спорту й обґрунтуванні пропозицій практичного спрямування щодо утвердження цінностей фізичної культури і спорту в Україні на підставі апробованого й ефективного досвіду інших країн відповідно до міжнародних стандартів у цій сфері. **Висновки**. 1. На сучасному етапі розвитку Україні доцільно активізувати пропаганду здорового способу життя, що є основою для розвитку фізичної культури та спорту. У державі має бути створено умови для розвитку масового спорту для всіх, що потребує розроблення доступної спортивної інфраструктури в країні. Спортсмени є візитівкою нашої держави, тому вкрай важливо сприяти розвитку спортивних досягнень, для цього мають функціонувати центри підготовки резерву спортсменів, слід розробляти й упроваджувати сучасні тренерські програми. 2. Обґрунтовано позицію, згідно з якою важливою засадою розвитку фізичної культури та спорту є застосування української мови як державної. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII у ст. 34 закріпив засади застосування державної мови у спорті, які потребують упровадження в практику функціонування національних спортивних інституцій. 3. Важливим питанням для розвитку фізичної культури та спорту є закріплення на державному рівні тестів і нормативів оцінювання фізичної підготовленості жителів України. Питання оцінювання фізичної підготовленості громадян України потребує комплексного вирішення. Протягом нетривалого проміжку часу в Україні динамічно змінювалися затверджені умови тестування та нормативи оцінювання фізичної підготовленості, що нині проводять на добровільних засадах. Держава фактично самоусунулася від цього процесу, тому реальний стан фізичної підготовленості громадян України лишається нез'ясованим. Тому постала необхідність нормативного закріплення цього питання на підставі власного досвіду й зразкових практик інших країн.

Ключові слова: конституційно-правове регулювання; державна політика; спорт; фізична культура; міжнародно-правові стандарти; державна підтримка; розвиток; захист прав людини.

Вступ

На підставі вивчення міжнародних стандартів у сфері фізичної культури і спорту, дослідження конституційно-правової регламентації цієї сфери в Україні та світі, висвітлення сучасного стану державної політики у сфері розвитку фізичної культури і спорту видається можливим окреслити перспективи вдосконалення її в Україні. Слід акцентувати увагу на пріоритетних стратегічних напрямках розвитку фізичної культури і спорту на загальнодержавному рівні.

Ми поділяємо аргументацію М. Трубіна, який стверджує, що протягом останніх років в українському спорті постало чимало проблем, серед яких: недосконалість законодавчої бази, невідповідність системи управління спортом принципово новим умовам розвитку сфери, постійна реорганізація державного органу управління у сфері фізичної культури та спорту, відсутність чіткого розмежування функцій між різними державними й громадськими об'єднаннями, економічна нестабільність (Trubin, 2011). Також слід акцентувати на проблемах у процесі розвитку фізичної культури та спорту, які були спричинені процесом децентралізації влади на місця. Розвиток місцевого самоврядування передбачає розширення повноважень у сфері фізичної культури та спорту, а держава має створити умови для ефективної реалізації цієї функції на місцевому рівні (Kalynovskyi, & Kulyk, 2018). Цей процес триває, реалізують ефективні практики, які доцільно поширювати на всій території України.

Зауважимо, що на рівні нормативного регулювання питань фізичної культури та спорту в Україні закріплено принципи управління фізичною культурою і спортом; визначено систему й правову основу форм, методів і напрямів діяльності відповідних органів управління, основи діяльності громадських об'єднань у цій сфері. Нині в Україні діють близько 200 нормативно-правових актів у сфері фізичної культури і спорту, що засвідчує значущість питань правового, організаційного, медичного й інших видів забезпечення функціонування сфери фізичної культури та спорту для нашої держави.

На науковому рівні питання розвитку державної політики сфери фізичної культури та спорту досліджувало чимало вчених (Aragov, 2017; Kobzieva, & Kulish, 2020; Haro, & Kushnir, 2017; Lazneva, & Tsaraneko, 2018; Romanyshyn, 2018; Tkalych; Trubina, 2011; Zhdanov; Morgan, 2003). Водночас слід зауважити, що питання, порушені в науковій статті, є актуальними й для дослідників інших держав, які вивчають окреслені проблеми здебільшого з позицій міжнародного права та розвитку професійного спорту.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є визначення сучасних тенденцій розвитку конституційно-правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури і спорту та перспективи їх упровадження в Україні. Задля її досягнення було сформульовано такі завдання:

- визначити головні проблемні питання розвитку фізичної культури і спорту у світі й Україні;

- окреслити можливі шляхи вдосконалення конституційно-правового регулювання фізичної культури та спорту;

- запропонувати на підставі міжнародного досвіду шляхи вдосконалення державної політики у сфері фізичної культури та спорту.

Виклад основного матеріалу

Рівень розвитку спорту вважають важливим показником статусу держави на міжнародній арені, здоров'я нації, її духовного та патріотичного наповнення. Також спорт відіграє визначальну роль у підтриманні та зміцненні життєвої стійкості, оптимізму, працездатності людей. Слушною видається думка українських учених, які стверджують, що спортивне право в Україні тільки починає розвиватися. Однак помітною стала тенденція, за якою більшість знаних юридичних фірм передбачають надання послуг і в галузі спортивного права. В Україні, на жаль, правове регулювання в галузі спорту належно не забезпечено, тому є потреба в перманентному вдосконаленні законодавства та практики його реалізації у сфері фізичної культури і спорту. Слід зауважити, що нещодавно було встановлено відповідальність, як адміністративну, так і кримінальну, за деякі види порушень у цій сфері (Kobzieva, & Kulish, 2020).

У сучасних умовах в усіх сферах життя стрімко розвиваються й постійно трансформуються суспільні відносини. Очевидно, що спортивні відносини є сферою достатньо динамічною та багатогранною. У сфері спортивних змагань уже сформовано правове регулювання, хоча воно залишається несистематизованим. В Україні спортивне право є порівняно самостійною та комплексною галуззю правової системи, що знаходиться на стадії становлення (Aragov, 2017). Крім того, національний рівень правового регулювання фізкультури та спорту потребує дослідження і вдосконалення, а також імплементації міжнародно-правових стандартів у цій сфері.

Процеси європейської інтеграції України забезпечують активну співпрацю з Радою Європи та Європейським Союзом у різних сферах, зокрема у сфері спорту. Було прийнято Європейську культурну конвенцію 1954 року, Європейську хартію «Спорт для всіх» 1976 року, Антидопінгову

конвенцію 1989 року й Додатковий протокол до неї 2002 року, Європейську спортивну хартію 1992 року, Європейську конвенцію щодо запобігання насильству та неналежній поведінці глядачів під час спортивних заходів та футбольних матчів 1985 року, Конвенцію проти маніпулювання спортивними змаганнями 2014 року, Конвенцію про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час футбольних матчів та інших спортивних заходів тощо. Водночас аналіз практики реалізації такого правового регулювання у випадках вирішення спортивних спорів потребує уваги до конкретних справ (Paliukh, 2019).

Рада Європи та Європейський Союз відповідально ставляться до розвитку міжнародного спортивного руху, спрямовуючи зусилля на унормування спортивних правовідносин і виконання цих нормативних актів на території об'єднаної Європи (Romanyshyn, 2018).

Особливість правового регулювання спортивних відносин полягає в тому, що процесуальні норми спортивного права встановлюють самоврядні спортивні організації. Саме тому держава зобов'язана створити умови для розвитку фізичної культури та спорту й забезпечити їх відповідними гарантіями. У цьому і полягає одна з проблем розвитку цієї сфери суспільних відносин. Також актуальним є дослідження питання імплементації міжнародних стандартів у сфері спортивних відносин. Зокрема, Україні доцільно ратифікувати й дотримуватися низки міжнародних договорів у цій сфері, а саме Кодексу спортивної етики й Кодексу спортивного арбітражу, що забезпечить гарантованість прав спортсменів і відповідних спортивних федерацій.

У державах Західної Європи ще з 1990-х років спортивне право виокремлене як самостійна комплексна галузь права, освітні заклади готують спеціалістів у цій галузі, створено різні спортивні судові інстанції (Byers et al., 2012). В Україні спортивне право знаходиться на стадії формування, на межі галузей права, серед яких конституційне, адміністративне, цивільне, трудове тощо. У зв'язку з тим, що визначальне місце в спорті посідає здоров'я людини, визнане ст. 3 Конституції України найвищою соціальною цінністю, а також тим, що в спорт інвестують значні суми коштів, створення системи правових норм, які будуть регулювати спортивні правовідносини, є важливим завданням законотворців. Необхідною є чітка нормативна регламентація правового статусу спортсмена, процедури спортивного арбітражу, особливостей захисту прав й інтересів суб'єктів спортивних правовідносин.

Визначення на конституційно-правовому рівні засад розвитку державної політики сфери фізичної культури та спорту має важливе значення для всіх інших правовідносин, що охоплені сферою спортивного права, а саме:

фізична культура і спорт в Україні як об'єкт правового регулювання; організаційно-правові основи державного управління фізичною культурою та спортом; правове регулювання професійного спорту в Україні; правове регулювання сфери студентського спорту в Україні; правове регулювання дитячо-юнацького спорту; правове забезпечення суспільних фізкультурно-спортивних об'єднань; правовий статус спортсменів, тренерів й інших учасників спортивної діяльності; правові аспекти організації та проведення спортивних змагань; регулювання податкових відносин у сфері спорту; право інтелектуальної власності у сфері спортивної діяльності; правове регулювання спортивного арбітражу; спортивна відповідальність як специфічний вид юридичної відповідальності; спортивне суддівство (Haro, & Kushnir, 2017).

У ст. 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 року № 3808-XII закріплено засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту, а саме: визнання фізичної культури й спорту пріоритетним напрямом гуманітарної політики держави; визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного міжнародного іміджу держави; забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги і гендерної рівності ("Zakon Ukrainy", 1993).

Утвердження конституційно-правових засад державної політики у сфері фізкультури і спорту має ґрунтуватися на дотриманні основних прав і свобод людини. Спорт має бути дисциплінований через право і стійкий правовий порядок у державі, а людина – наділена всіма правами, якими вона може вільно користуватися. Доведено, що сучасна сутність правової та демократичної держави висвітлюється через її політику в галузі прав людини. Однак реалізація прав залежить не тільки від держави, а й від рівня загальноправової культури суспільства й кожної особи. Конституційні права і свободи людини та громадянина забезпечують охорону й ефективне користування невід'ємними людськими благами та цінностями, дають змогу людині й громадянину безперешкодно користуватися особистою свободою (Bukach, & Paliukh, 2018).

Ми поділяємо позицію, за якою важливою засадою розвитку фізичної культури та спорту є застосування української мови як державної. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII у ст. 34 закріпив засади застосування державної мови в спорті. Зокрема,

спортивні заходи, зокрема міжнародні, проводять в Україні державною мовою. Стосовно цього передбачено застереження, що спеціальні іншомовні терміни окремих видів спорту можна використовувати без перекладу. Інформаційні й інші оголошення під час проведення спортивного заходу виконують державною мовою. Під час міжнародних заходів такі оголошення можуть дублювати іншими мовами. Отже, оголошення дикторів обов'язково мають звучати українською мовою ("Zakon Ukrainy", 2019).

Важливим питанням для розвитку фізичної культури та спорту є закріплення на державному рівні тестів і нормативів оцінювання фізичної підготовленості жителів України. У цьому питанні Україна має досвід, однак системного підходу до вирішення цього питання не сформовано. Зокрема, 15 січня 1996 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України» та затвердив відповідне Положення. Саме цим актом було закріплено державні вимоги до фізичної підготовленості громадян України як критерію фізичного здоров'я, створено умови для визначення рівня фізичної підготовленості всіх груп і категорій жителів, надано можливість здійснювати державний контроль за ефективністю фізичного виховання. Однак Кабінет Міністрів України постановою від 5 листопада 2008 року № 992 визнав такою, що втратила чинність, постанову від 15 січня 1996 року № 80.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 року № 1045 «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України», було прийнято наказ Міністерства молоді і спорту України від 15 грудня 2016 року № 4665 «Про затвердження тестів і нормативів для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України». Цей наказ втратив чинність 13 листопада 2018 року, оскільки 4 жовтня 2018 року було прийнято новий наказ Міністерства молоді та спорту України «Про затвердження тестів і нормативів для осіб, щорічне оцінювання фізичної підготовленості яких проводиться на добровільних засадах, Інструкції про організацію його проведення та форми Звіту про результати його проведення».

Можемо дійти висновку, що питання оцінювання фізичної підготовленості громадян України потребує комплексного вирішення. Протягом нетривалого проміжку часу в Україні динамічно змінювалися затверджені умови тестів і нормативів щодо оцінювання фізичної підготовленості, проте сьогодні його проводять на добровільних засадах. Держава фактично самоусунулася від цього процесу, ми не можемо з'ясувати реальний стан фізичної підготовленості

громадян України. Тож поряд з низкою соціально-економічних змін, що відбуваються в Україні, уваги потребують питання врегулювання окремих аспектів організації, проведення спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів, а також занять фізичною культурою та спортом, формування здорового способу життя, залучення дітей, молоді й людей інших вікових груп до активних занять фізичною культурою і спортом, підвищення рівня відповідальності осіб, що займаються фізкультурою та спортом.

Надзвичайно важливим аспектом розвитку сфери фізичної культури і спорту є медичне забезпечення. Стаття 51 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначає засади спортивної медицини як складової системи охорони здоров'я у сфері фізичної культури та спорту. Саме спортивна медицина визначає стан здоров'я, фізичний розвиток і функціональний стан організму осіб, які займаються фізичною культурою та спортом, зокрема шляхом визначення придатності (здійснення допуску) осіб до занять фізичною культурою і спортом, здійснення профілактики, діагностування, лікування захворювань й ушкоджень, пов'язаних із заняттям фізичною культурою і спортом.

Систематичному диспансерному огляду службою спортивної медицини підлягають особи, які займаються фізичною культурою, і спортсмени дитячо-юнацького, резервного спорту й спорту вищих досягнень, ветерани спорту. Неоднозначними видаються положення цієї статті, згідно з якими допуск осіб до занять фізичною культурою і спортом здійснює лікар зі спортивної медицини. У Верховній Раді України було зареєстровано пропозиції щодо зміни цієї статті з достатньо переконливим аргументуванням. Проект від 5 лютого 2020 року № 3011 пропонує внести зміни до ст. 1 такого змісту: «допуск до занять фізичною культурою і спортом – заходи, спрямовані на реалізацію особою права на безпечне й відповідальне заняття фізичною культурою і спортом» ("Proekt Zakonu", 2020).

Ми поділяємо позицію Головного науково-експертного управління Верховної Ради України, яке у своєму висновку зауважило: «Загалом основний недолік законопроєкту вбачається в неповній відповідності запропонованої лібералізації дозвільних процедур у сфері, що розглядається, основам державної політики у сфері фізичної культури і спорту. У проєкті Закону не враховані чинні положення абз. 7 ч. 1 ст. 4 Закону, відповідно до яких *державна політика* у сфері фізичної культури і спорту ґрунтується на засадах *«забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, які займаються фізичною культурою і спортом, учасників та глядачів спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів»*. Водночас, відповідно до пропонуваної нової редакції ст. 51 Закону,

«рішення про допуск осіб, що самостійно займаються фізичною культурою та спортом та беруть участь у змаганнях, що не внесені до календарних планів відповідних територіально-адміністративних одиниць, *приймається особами самостійно на підставі власного усвідомлення усіх ризиків та наслідків*» (ч. 4) ("Vysnovok Holovnoho", 2020). Вважаємо, що є потенційні загрози для здоров'я та життя спортсменів, передусім – у дитячо-юнацькому спорті, пов'язані з фізичним навантаженням і специфікою окремих видів спорту. Трапляються ситуації, коли виправданою є обов'язкова участь фахівців в галузі спортивної медицини під час визначення можливості участі спортсменів у змаганнях. Слід зауважити, що більшість спортсменів і тренерів мають недостатній рівень медичних знань, що може призвести до негативних наслідків у прагненні досягти високого результату.

Слід розглянути положення Закону, за яким заняття фізичною культурою та спортом здійснюються з дотриманням медичних норм, встановлених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я (в Україні це Міністерство охорони здоров'я). Зазначена норма було додатково закріплена в Законі 16 жовтня 2012 року. У цьому аспекті важливо зауважити про рішення Окружного адміністративного суду міста Києва щодо розгляду справи за позовом жителя Києва до Міністерства охорони здоров'я України. Позивач просив суд визнати протиправною бездіяльність міністерства щодо незатвердження медичних норм допуску до занять фізичною культурою та спортом і зобов'язати міністерство затвердити їх. На його думку, відсутність таких норм призводить до неможливості оцінити власний стан здоров'я як професійним спортсменам, так і громадянам, які починають займатися фізичною культурою, й уникнути шкідливого впливу певних занять спортом. ОАСК у своєму рішенні повідомив, що оскільки МОЗ України є головним органом виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, то саме на нього покладено обов'язок встановлення медичних норм, з дотриманням яких мають проводити заняття фізичною культурою і спортом. Матеріали справи засвідчують, що з 5 грудня 2012 року й донині такі норми міністерство не встановлювало. Отже, Окружний адміністративний суд міста Києва задовольнив вимоги позивача, зокрема визнав протиправною бездіяльність МОЗ України щодо незатвердження медичних норм допуску до занять фізичною культурою і спортом та зобов'язав міністерство їх затвердити відповідно до положень Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Своєю чергою шостий

апеляційний суд залишив без змін рішення ОАСК і відповідно до ст. 255 Кодексу адміністративного судочинства України, рішення набрало законної сили 25 лютого 2021 року.

На наше переконання, допуск до занять фізичною культурою і спортом означає придатність особи за станом здоров'я до безпечних занять фізичною культурою та спортом. Медичний допуск до спортивних заходів має на меті гарантувати безпечне життя і здоров'я, а не створювати дискримінаційні умови для людини й громадянина. Слід також зауважити, що Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту ЮНЕСКО передбачає: право на отримання фізичного виховання, здійснення фізичної активності та зайняття спортом є фундаментальним правом кожної людини.

У зв'язку із зазначеним, систему допусків можна трактувати як необґрунтовану умову обмежень можливості та права кожної особи брати участь у спортивних заходах, оскільки обов'язкове отримання медичної довідки й допуску до участі у спортивному заході без встановлення критеріїв і без урахування об'єктивних факторів щодо очікуваного навантаження, типу фізичної активності тощо, фактично є перешкодою для активної участі в спорті, розвитку масового спорту, не сприяє заявленим меті й завданням регулювання фізичної культури та спорту в Україні.

Питання допуску до спортивних заходів слід вирішувати диференційовано. Не цілком виправданим є обов'язкове проходження медичного огляду під час проведення показових, благодійних чи розважальних спортивних заходів. Передусім це стосується спортивних заходів для людей з обмеженими можливостями (інвалідів, дітей із синдромом Дауна та інших), коли вимога про медичну довідку є алогічною, оскільки спортивний захід не передбачає інтерес перемогти, значні фізичні навантаження.

З огляду на реформу адміністративно-територіального устрою, медичну реформу, реформу децентралізації влади в Україні, є доцільним внести зміни до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та підзаконних актів щодо розширення кола суб'єктів для надання медичних допусків до спортивних заходів, чітко визначити види спортивних заходів (змагань), для участі в яких медичний допуск є обов'язковим.

Слід акцентувати, що суспільні відносини у сфері фізичної культури і спорту стрімко розвиваються, тому об'єктивно є потреба в постійному оновленні засобів їх регламентації. Удосконаленню підлягають не тільки нормативно-правова регламентація, а й відносини саморегулювання, тобто створення та застосування системи корпоративних (договірних) норм суб'єктами спортивної діяльності. Унаслідок цього спостерігається світова тенденція до формування системи

«м'якого права» у сфері спорту. Із цього приводу М. Ткалич слушно зауважив, що посилення ролі норм «м'якого права» пов'язане з комерціалізацією спорту та постійним збільшенням питомої ваги приватних відносин у сфері спорту, передусім – у сфері професійного спорту (Ткалич, 2019).

Зазначені процеси призводять до посилення ролі диспозитивного методу правового регулювання у сфері спорту, як наслідок – застосування приватноправових засобів правового регулювання. Саме на підставі договорів здійснюють оформлення відносин, що виникають між спортсменами й іншими суб'єктами спортивних відносин та спортивними організаціями (контракти про спортивну діяльність, трансферні контракти, агентські контракти тощо), відбувається вирішення спортивних спорів (статути третейських судів у сфері спорту), встановлюють правила видів спорту (корпоративні акти міжнародних федерацій з видів спорту) тощо.

Професійний спорт – це бізнес з метою отримання прибутку. Саме тому організовують нові турніри (наприклад, футбольна «Ліга націй»), визнають нові види спорту, які можуть бути прибутковими. Зокрема, у серпні 2018 року наказом Мінмолодьспорту України спортивний покер було визнано видом спорту ("Наказ Ministerstva", 2018). Одночасно з наданням офіційного статусу цей вид спорту отримав додаткові можливості для розвитку (можливість виходу на телебачення та залучення телевізійної аудиторії). Відповідно до наказу Мінмолодьспорту України від 16 вересня 2020 року № 1557 «Про визнання, відмову у визнанні видів спорту та внесення змін до Реєстру визнаних видів спорту в Україні», визнано види спорту в Україні «Кануполо», «Кіберспорт (електронний спорт)», «Кіокушин БудО карате», «Поло», «Таеквон-До». Можемо спостерігати динаміку розвитку видів спорту, коли комп'ютерна розвага стала офіційним видом спорту як в Україні, так й інших державах світу. Слід зауважити, що 2017 року відбувся саміт Міжнародного олімпійського комітету, де учасники серед іншого розглядали питання включення кіберспорту до переліку олімпійських видів спорту. МОК визнав, що кіберспорт демонструє стрімкий розвиток, а також може забезпечити платформу для взаємодії з олімпійським рухом. Обсяг кіберспорту, за різними оцінками, становить 1–1,5 млрд доларів. Експерти зауважують, що ринок кіберспорту розширюється на 20–30 % щорічно (Lazneva, & Tsaraneko, 2018). Уже 2019 року аудиторія турнірів з кіберспорту становила близько 400 млн осіб. Головними джерелами прибутку в кіберспорті, як і в традиційних видах спорту, є призи на турнірах, продаж атрибутики, спонсорство, реклама, ставки на результат змагань тощо.

Уваги потребують питання вдосконалення законодавства щодо регулювання професійного

спорту. Схвалюємо пропозицію щодо розроблення окремого законодавчого акта, який на національному рівні чітко й вичерпно визначив би основні засади правового регулювання відповідних відносин з огляду на міжнародні стандарти й найкращі світові практики. Також корисним може бути врахування розробленого й затвердженого 2007 року Міжпарламентською асамблеєю держав-учасниць СНД модельного закону про професійний спорт ("Postanova Mizhparlamentskoï", 2007).

Слід зазначити про постанову Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 115 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року». Метою цієї Програми, відповідно до її положень, є визначення провідної ролі фізичної культури та спорту як важливого фактора здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві. На наше переконання, саме ці завдання мають стати основою для національної програми розвитку фізичної культури і спорту.

Удосконалюючи державну політику у сфері фізичної культури і спорту, також необхідно врахувати Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», яка зафіксувала, що необхідно розширити права й можливості вразливих людей. У Порядку денному відображено, зокрема, потреби всіх дітей, молоді, осіб з інвалідністю (понад 80 % яких живуть за межею бідності), людей, які живуть із ВІЛ/СНІДом, літніх людей, корінних народів, біженців і внутрішньо переміщених осіб та мігрантів. Украй важливо вжити подальших ефективних заходів і діяти відповідно до міжнародного права задля усунення перешкод й обмежень, посилення підтримки та задоволення особливих потреб людей, які живуть у районах, постраждалих від складних надзвичайних ситуацій гуманітарного характеру, і в районах, постраждалих від тероризму.

Сталий розвиток неможливо забезпечити без миру й безпеки, а без сталого розвитку мир і безпека опиняться під загрозою. У новому Порядку денному визнано необхідність побудови миролюбного, справедливого і всеохопного суспільства, у якому забезпечено рівний доступ до правосуддя, яке ґрунтується на повазі до прав людини (включно з правом на розвиток), реальному верховенстві права й належному врядуванню на всіх рівнях, а також на прозорих,

ефективних і підзвітних інституціях. У Порядку денному враховано фактори, що спричиняють насильство, незахищеність і несправедливість, як-от: нерівність, корупція, неякісне врядування, незаконні фінансові потоки й потоки зброї.

Важливим питанням розвитку національного спорту є збереження молодих талантів і створення належних умов для прогресу спортсменів. Окремі країни зацікавлені в переході українських спортсменів до їх збірних команд. За роки незалежності України близько 140 професійних спортсменів – членів національної збірної змінили своє «спортивне громадянство». Спортивна міграція активізувалася 2014 року. Тоді громадянами Росії стали 48 українських спортсменів (з яких 20 – у період 2014–2017 років), Азербайджану – 25, США – 12, Білорусі, Туреччини – по 6, Німеччини, Ізраїлю – по 4, Португалії, Узбекистану – по 3, Австралії, Франції, Казахстану, Італії, Грузії, Болгарії – по 2, Словенії, Хорватії, Швеції, Іспанії, Великої Британії, Канади, Катару, Єгипту, Словаччини, Австрії, Японії, Угорщини, Аргентини, Латвії – по 1 спортсмену (Zhdanov, 2018). Для України залишається актуальним питання збереження українських спортивних талантів для національної збірної. Слід висловити застереження, що цей перелік не охопив численні переходи молодих спортсменів, які мали потенціал, але не були членами національної збірної. Об'єктивні дані про чисельність таких випадків отримати складно. Тому зазначене актуалізує питання комплексного підходу до реформи сфери фізичної культури і спорту в Україні.

Утвердження державної політики у сфері розвитку фізичної культури та спорту передбачає установлення власних національних завдань у контексті глобальних світових устремлінь і національних умов. Саме суверен має прийняти рішення щодо впровадження рекомендованих глобальних завдань у державну політику України через національні процеси планування, політичні заходи й стратегії розвитку різних сфер суспільного життя, що стосується фізичної культури і спорту.

Викладений матеріал підтверджує висновок про необхідність системного підходу в процесі розвитку конституційно-правових засад державної політики у сфері фізичної культури і спорту в Україні. Лише скоординована робота державних органів спроможна забезпечити ефективний результат реформ у цій сфері.

Наукова новизна

Наукова новизна полягає у формуванні теоретико-методологічних засад удосконалення конституційно-правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури і спорту й обґрунтуванні пропозицій практичного спрямування щодо утвердження цінностей фізичної культури та спорту в Україні на підставі апробованого й ефективного досвіду інших країн і міжнародних стандартів у цій сфері.

Висновки

На підставі здійсненого дослідження можна дійти висновку, що:

1. На сучасному етапі розвитку Україні доцільно активізувати пропаганду здорового способу життя, що є основою для розвитку фізичної культури та спорту. У державі має бути створено умови для розвитку масового спорту для всіх, що потребує розроблення доступної спортивної інфраструктури в країні. Спортсмени є візитівкою нашої держави, тому вкрай важливо сприяти розвитку спортивних досягнень, для цього мають функціонувати центри підготовки резерву спортсменів, слід розробляти й упроваджувати сучасні тренерські програми.

2. Обґрунтовано позицію, згідно з якою важливою засадою розвитку фізичної культури та спорту є застосування української мови як державної. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII у ст. 34 закріпив засади застосування державної мови у спорті, які потребують упровадження в практику функціонування національних спортивних інституцій.

3. Важливим питанням для розвитку фізичної культури та спорту є закріплення на державному рівні тестів і нормативів оцінювання фізичної підготовленості жителів України. Питання оцінювання фізичної підготовленості громадян України потребує комплексного вирішення. Протягом нетривалого проміжку часу в Україні динамічно змінювалися затверджені умови тестування та нормативи оцінювання фізичної підготовленості, що нині проводять на добровільних засадах. Держава фактично самоусунулася від цього процесу, тому реальний стан фізичної підготовленості громадян України лишається нез'ясованим. Тому постала необхідність нормативного закріплення цього питання на підставі власного досвіду й зразкових практик інших країн.

REFERENCES

- Aparov, A.M. (2017). Kontsepsiia sportyvnoho prava: ohliad kluchovykh aspektiv [The concept of sports law: an overview of key aspects]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I.I. Mechnikova, Bulletin of Odessa I.I. Mechnikov National University*, vol. 22, 1(30), 6-19. doi: [https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1\(30\).126479](https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1(30).126479) [in Ukrainian].
- Bukach, V.V., & Paliukh, A.Ya. (2018). Konstytutsiini harantii prava liudyny i hromadianyna na pravovu dopomohu v Ukraini [Constitutional guarantees of the right of a person and a citizen to legal aid in Ukraine]. *Nashe pravo, Our right*, 1, 23-26 [in Ukrainian].
- Byers, T., Slack, T., & Parent, M. (et al.). (2012). *Key Concepts in Sport Management*. Los Angeles: SAGE Publications Ltd. doi: <http://dx.doi.org/10.4135/9781473914599.n33>.
- Haro, H.O., & Kushnir, O.O. (2017). Sportyvne pravo: ohliad natsionalnoho zakonodavstva i mizhnarodnykh standartiv [Sports law: a review of national legislation and international standards]. *Yurydychnyi portal Protokol, Legal portal Protocol*. Retrieved from https://protocol.ua/ru/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standartiv/ [in Ukrainian].
- Kalynovskyi, B.V., & Kulyk, T.O. (2018). The administrative-territorial structure as a constitutional and legal basis of the organization of local public authority in Ukraine. *Theoretical and practical mechanisms of development of legal science at the beginning of the third millennium*, 179-196. Tbilisi: Baltija Publishing.
- Kobzieva, T.A., & Kulish, I.O. (2020). Sportyvne pravo na suchasnomu etapi zmin ta reform chynnoho zakonodavstva Ukrainy [Sports law at the present stage of changes and reforms of current legislation of Ukraine]. *Pravovi horyzonty/Legal horizons*, 22(35), 29-34. doi: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i22.p29> [in Ukrainian].
- Lazneva, I.O., & Tsaraneko, D.I. (2018). Kibersport ta yoho vplyv na zminu struktury svitovoho rynku kompiuternykh ihor [E-sports and its impact on changing the structure of the global computer game market]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 2(2), 63-67 [in Ukrainian].
- Morgan, W.J. (2003). The Philosophy of Sport: A Historical and Conceptual Overview and a Conjecture regarding its Future. *Handbook of Sports Studies*, 205-213. doi: <https://doi.org/10.4135/9781848608382.n12>.
- Nakaz Ministerstva molodi ta sportu "Pro vyznannia, vidmovu u vyznanni ta vnesennia zmin do Reiestru vyznanykh vydiv sportu v Ukraini": vid 16 lyp. 2018 r. No. 3780 [Order of the Ministry of Youth and Sports "On recognition, refusal to recognize and amendments to the Register of recognized sports in Ukraine" from July 16, 2018, No. 3780]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3780728-18#Text> [in Ukrainian].
- Paliukh, A.Ya. (2019). Pretsedentna praktyka vyrishennia sportyvnykh sporiv [Precedent practice of resolving sports disputes]. *Porivnialno-analitychne pravo, Comparative and analytical law*, 2, 29-32 [in Ukrainian].
- Postanova Mizhparlamentskoi Asamblei derzhav-uchasnyts SND "Modelnyi zakon pro profesiynyi sport": vid 31 trav. 2007 r. No. 28-8 [Resolution of the Interparliamentary Assembly of the CIS Member States "Model Law on Professional Sports" from May 31, 2007, No. 28-8]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_g25#Text [in Ukrainian].
- Proekt Zakonu Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport» (shchodo vporiadkuvannia provedennia sportyvnykh zakhodiv ta zaniat fizychnoiu kulturoiu ta sportom": vid 5 liut. 2020 r. No. 3011 [Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine "On Physical Culture and Sports" (on streamlining sports activities and physical culture and sports" from February 5, 2020, No. 3011]. (n.d.). *w1.c1.rada.gov.ua*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68053 [in Ukrainian].
- Romanyshyn, O. (2018). Spivrobitnytstvo derzhav-chleniv Rady Yevropy u sferi sportu: mizhnarodno-pravovi aspekty [Cooperation between the member states of the Council of Europe in the field of sport: international legal aspects]. *Visnyk Lvivskoho universytetu, Bulletin of Lviv University*, 45, 225-232. doi: 10.30970/vir.2018.45.0.8970 [in Ukrainian].
- Tkalych, M. *Sport na chasi? Tendentsii v zakonodavstvi na 2019 rik [Sports on time? Trends in legislation for 2019]*. Retrieved from <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/sport-na-chasi-tendetsiyi-v-zakonodavstvi-na-2019-rik.html> [in Ukrainian].
- Trubina, M.V. (2011). Osoblyvosti pravovoho rehuliuвання finansuvannia fizychnoi kultury i sportu v Ukraini [Features of legal regulation of financing of physical culture and sports in Ukraine]. *Finansove pravo, Finance law*, 2(16), 31-34 [in Ukrainian].
- Vysnovok Holovnoho naukovo-ekspertnoho upravlinnia Verkhovnoi Rady Ukrainy na proekt Zakonu Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport" (shchodo vporiadkuvannia provedenniasportyvnykh zakhodiv ta zaniatfizychnoiu kulturoiu ta sportom) [Opinion of the Main Scientific and Expert Department of the Verkhovna Rada of Ukraine on the Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On Physical Culture and Sports" (on streamlining sports activities and physical culture and sports)]. (n.d.). *w1.c1.rada.gov.ua*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68053 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport": vid 24 hrud. 1993 r. No. 3808-XII [Law of Ukraine "On physical culture and sports" from December 24, 1993, No 3808-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 14, 80 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukraïnskoi movy yak derzhavnoi": vid 25 kvit. 2019 r. No. 2704-VIII [Law of Ukraine "On ensuring the functioning of the Ukrainian language as the state language" from April 25, 2019, No. 2704-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 21, 81 [in Ukrainian].
- Zhdanov, I. *Za roky nezalezhnosti blyzko 140 sportsmeniv - chleniv natsionalnoi zbirnoi zminyly svoje "sportyvne hromadianstvo" [During the years of independence, about 140 athletes - members of the national team have changed their "sports citizenship"]*. Retrieved from <https://ua.interfax.com.ua/news/sport/554478.html> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Апаров А. М. Концепція спортивного права: огляд ключових аспектів. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. 2017. Т. 22. № 1 (30). С. 6–19. (Серія «Правознавство»). doi: [https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1\(30\).126479](https://doi.org/10.18524/2304-1587.2017.1(30).126479).
- Букач В. В., Палюх А. Я. Конституційні гарантії права людини і громадянина на правову допомогу в Україні. *Наше право*. 2018. № 1. С. 23–26.
- Key Concepts in Sport Management / [T. Byers, T. Slack, M. Parent et al.]. Los Angeles : SAGE Publications Ltd. 2012. 224 p. doi: <http://dx.doi.org/10.4135/9781473914599.n33>.
- Гаро Г. О., Кушнір О. О. Спортивне право: огляд національного законодавства і міжнародних стандартів. *Юридичний портал Протокол*. 2017. URL: https://protocol.ua/ru/sportivne_pravo_oglyad_natsionalnogo_zakonodavstva_i_mignarodnih_standativ/.
- Kalynovskyi B. V., Kulyk T. O. The administrative-territorial structure as a constitutional and legal basis of the organization of local public authority in Ukraine. *Theoretical and practical mechanisms of development of legal science at the beginning of the third millennium* : collective monograph. Tbilisi : Baltija Publishing, 2018. P. 179–196.
- Кобзева Т. А., Куліш І. О. Спортивне право на сучасному етапі змін та реформ чинного законодавства України. *Правові горизонти/Legal horizons*. 2020. Вип. 22 (35). С. 29–34. doi: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i22.p29>.
- Лазнева І. О., Царанеко Д. І. Кіберспорт та його вплив на зміну структури світового ринку комп'ютерних ігор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 2. Ч. 2. С. 63–67. (Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»).
- Morgan W. J. The Philosophy of Sport: A Historical and Conceptual Overview and a Conjecture regarding its Future. *Handbook of Sports Studies*. 2003. P. 205–213. doi: <https://doi.org/10.4135/9781848608382.n12>.
- Про визнання, відмову у визнанні та внесення змін до Реєстру визнаних видів спорту в Україні : наказ Міністерства молоді та спорту від 16 лип. 2018 р. № 3780. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3780728-18#Text>.
- Палюх А. Я. Прецедентна практика вирішення спортивних спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 29–32.
- Модельний закон про професійний спорт : постанова Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД від 31 трав. 2007 р. № 28-8. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_g25#Text.
- Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» (щодо впорядкування проведення спортивних заходів та занять фізичною культурою та спортом) : проект Закону України від 5 лют. 2020 р. № 3011. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68053.
- Романишин О. Співробітництво держав-членів Ради Європи у сфері спорту: міжнародно-правові аспекти. *Вісник Львівського університету*. 2018. Вип. 45. С. 225–232. (Серія «Міжнародні відносини»). doi: 10.30970/vir.2018.45.0.8970.
- Ткалич М. Спорт на часі? Тенденції в законодавстві на 2019 рік. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/sportivne-pravo/sport-na-chasi-tendenciyi-v-zakonodavstvi-na-2019-rik.html>.
- Трубіна М. В. Особливості правового регулювання фінансування фізичної культури і спорту в Україні. *Фінансове право*. 2011. № 2 (16). С. 31–34.
- Висновок Головного науково-експертного управління Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України “Про фізичну культуру і спорт”» (щодо впорядкування проведення спортивних заходів та занять фізичною культурою та спортом). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68053.
- Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 груд. 1993 р. № 3808-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 14. Ст. 80.
- Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квіт. 2019 р. № 2704-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 21. Ст. 81.
- Жданов І. За роки незалежності близько 140 спортсменів – членів національної збірної змінили своє «спортивне громадянство». URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/sport/554478.html>.

Стаття надійшла до редколегії 12.01.2021

Paliukh A. – Ph.D in Technically, Associate Professor, Doctoral Student of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9856-9147>

Tendency in the Development of Constitutional and Legal Regulation of State Policy in the Field of Physical Culture and Sports

The **purpose** of the article is to identify current tendency in the development of constitutional and legal regulation of state policy in the field of physical culture and sports and prospects for their implementation in Ukraine. In order to achieve it, the following tasks were formed: to identify the main issues of development of physical culture and sports in the world; outline possible ways to improve the constitutional and legal regulation of physical culture and sports; to offer on the basis of international and foreign experience ways to improve public policy in the field of physical culture and sports. **Methodology.** The constitutional and legal regulation of state policy in the field of physical culture and sports is

the subject of long-term scientific research, which has been studied since the emergence of the world's first states and therefore requires a balanced methodology. The choice of methodological tools should provide a systematic study of current trends in public policy in the field of physical culture and sports. The constitutional and legal principles of state policy in the field of physical culture and sports can be rationally and deeply studied only with the help of a system of interdependent and interconnected methods of hierarchical (vertical) and horizontal relations. The methodology of research of state policy in the field of physical culture and sports is a complex system of interdependent worldview methodological approaches, methods and techniques of knowledge of the essence and content of state policy in the field of physical culture and sports, as well as the principles of its approval and development. relevant foreign experience. The use of the principle of systematics in the study of constitutional and legal regulation of physical culture and sports involves ensuring the completeness of such research, taking into account all the theoretical and methodological and practical and applied aspects of this topic. The application of the principle of systematization also allowed to study the institutional mechanism of formation and implementation of state policy in the field of physical culture and sports – as well as the establishment of legal relations between public authorities, local governments and public sports associations, including functional ones. The comparative legal method is used when comparing the constitutional and legal principles of state policy in the field of physical culture and sports in Ukraine with the corresponding trends of improving the legislation and practice of foreign countries, European and international legal standards in this area. The method of constitutional modeling made it possible to develop proposals and recommendations for improving the legislation in the field of physical culture and sports and on the basis of foreign experience to develop ways to develop public policy in this area. The **scientific novelty** lies in the formation of theoretical and methodological foundations for improving the constitutional and legal regulation of state policy in the field of physical culture and sports and substantiation of practical proposals for establishing the values of physical culture and sports in Ukraine based on proven and effective experience of foreign countries. **Conclusions.** 1) At the present stage of development of Ukraine it is expedient to intensify the promotion of a healthy lifestyle, which is the basis for the development of physical culture and sports. The state allocates certain categories of residents, and conditions must be created for the development of mass sports for all, which requires the development of accessible sports infrastructure throughout the country. Athletes are the business card of our state, so it is extremely important to promote the development of high-achievement sports, for this purpose there should be training centers for athletes, a reserve of modern coaching programs has been developed and implemented. 2) We defend the position that an important basis for the development of physical culture and sports is the use of the Ukrainian language as the state language. Law of Ukraine «On ensuring the functioning of the Ukrainian language as the state language» of April 25, 2019 No. 2704-VIII in Art. 34 established the principles of the use of the state language in sports, which still need to be implemented in the practice of national sports institutions. 3) An important issue for the development of physical culture and sports is the consolidation at the state level of tests and standards for assessing the physical fitness of the people of Ukraine. The issue of assessing the physical fitness of Ukrainian citizens needs a comprehensive solution. For a short period of time in Ukraine, the approved conditions of tests and standards for the assessment of physical fitness, which is now conducted on a voluntary basis, have changed dynamically. The state has in fact removed itself from this process, we cannot see the real state of physical fitness of the citizens of Ukraine. Today there is a need for normative consolidation of this issue on the basis of own experience and on exemplary practices of foreign countries.

Keywords: constitutional and legal regulation; state policy; sports; physical culture; international legal standards; state support; development; protection of human rights.